

STORTINGET

Innst. 79 L

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Prop. 136 L (2021–2022)

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i konkurranseloven m.m. (unntak fra offentleglova og beregning av renter)

Til Stortinget

Sammendrag

Nærings- og fiskeridepartementet legger i denne proposisjonen frem forslag til endringer i lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven), lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter (patentloven) og lov 4. mars 2022 nr. 7 om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte (støtteprosessloven).

Forslag til endringer i konkurranseloven

Departementet foreslår at Konkurransetilsynet gis adgang til å ilegge renter på overtredelsesgebyr, jf. kap. 3 i proposisjonen. En adgang til å ilegge renter på overtredelsesgebyr skal bidra til en mer effektiv håndheving av regelverket ved å innføre et insentiv til å betale gebyret. Etter gjeldende rett kan en part som er ilagt et overtredelsesgebyr, i praksis disponere beløp tilsvarende gebyrets størrelse frem til saken er endelig avsluttet. I mange saker om overtredelse av konkurranseloven kan overtredelsesgebyrene bli betydelige, og manglende insentiv til å betale overtredelsesgebyret vil kunne virke prosessdrivende, ettersom gevinsten av å utsette betalingen kan bli stor.

Departementet foreslår at reglene om hvilke dokumenter Konkurransetilsynet plikter å oversende til Kon-

kurranseklagenemnda, endres, jf. kap. 6 i proposisjonen.

Bakgrunnen for forslaget om å endre Konkurransetilsynets plikt til å oversende dokumenter til Konkurransklagenemnda er behovet for å klargjøre denne plikten. Endringen vil også effektivisere Konkurransetilsynets og Konkurransklagenemndas saksbehandling, ved at nemnda ikke lenger vil motta dokumenter som kan unntas offentlighet i medhold av forvaltningsloven § 18 a.

Departementet foreslår at omfanget av adgangen til å unnta dokumenter fra offentlighet i overtredelsessaker som ennå ikke er avsluttet, presiseres, jf. kap. 5 i proposisjonen. Departementet foreslår også at unntaket fra offentlighet for dokumenter i pågående overtredelsessaker utvides og klargjøres. I sakene hvor samtlige dokumenter allerede er unntatt, er årsaken at det i disse saks typene ofte vil være behov for å foreta etterforskningskritt. Dette tilsier at saker om overtredelse av andre bestemmelser hvor det ofte er behov for å ta etterforskningskritt, også bør dekkes av unntaket. I tillegg mener departementet at det er hensiktsmessig å klargjøre innholdet av den aktuelle unntaksbestemmelsen. Den gjeldende formuleringen kan skape tvil om hvor langt unntaket er ment å gå, og for hvilke saker unntaket gjelder. Departementet har dermed foreslått å omformulere bestemmelsen, slik at det følger direkte av lovbestemmelsen hvilke saker som er omfattet.

Departementet foreslår også at konkurranseklagenemndas leder får adgang til å delegere saker av mindre viktighet og omfang, jf. kap. 4 i proposisjonen. Forslaget medfører at nemndas leder gis anledning til å delegere avgjørelseskompetanse i enklere saker om innsyn og sakskostnader, dersom det ikke er til hinder for forsvarlig saksbehandling. Bestemmelsen er ment å klargjøre

og forenkle nemnda og sekretariatets beslutningskompetanse.

Departementet opplyser i proposisjonen at hensikten med de foreslåtte endringene i konkurranseloven er å effektivisere håndhevingen og forenkle saksbehandlingene i Konkurransetilsynet og Konkurransesklagene.

Forslag til endringer i patentloven

Departementet foreslår å presisere i patentloven at Konkurransesklagene er rett klageorgan for vedtak fattet av Konkurransetilsynet om tvangslisens etter patentloven §§ 50 og 50 a, jf. kap. 7 i proposisjonen.

Forslag til endringer i støtteprosessloven

Næringsministeren har i brev 21. oktober 2022 til Stortingets presidentskap oversendt tilleggsinformasjon om bakgrunnen for den delen av forslaget som gjelder støtteprosessloven, ut over det som står i proposisjonens punkt 9.3 Til endringer i støtteprosessloven. Brevet er vedlagt innstillingen. Det vises til komiteens merknader nedenfor.

Økonomiske og administrative konsekvenser er omtalt i kap. 8 i proposisjonen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Karianne B. Bråthen, Per Vidar Kjømoen, Sverre Myrli og Solveig Vitanza, fra Høyre, Olve Grotle, Linda Hofstad Helleland og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Per Ivar Lied, lederen Willfred Nordlund og Per Olav Tyldum, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Prop. 136 L (2021–2022) om Endringer i konkurranseloven m.m. (unntak fra offentliglova og beregning av renter). Komiteen viser videre til at forslagene i proposisjonen skal bidra til å effektivisere håndhevingen og forenkle saksbehandlingen i Konkurransetilsynet og Konkurransesklagene.

Komiteen merker seg at det foreslås å gi Konkurransetilsynet adgang til å ilegge renter på overtredelsesgebyr, noe som skal bidra til en mer effektiv håndheving av regelverket ved å innføre et insentiv til å betale gebyret. Komiteen deler oppfatningen av at overtredelsesgebyr skal ha en avskrekkende effekt overfor foretak

som har brutt konkurranseloven, samtidig som det kan bidra til at også andre foretak avstår fra overtredelser.

Komiteen merker seg videre at reglene om hvilke dokumenter Konkurransetilsynet plikter å oversende til Konkurransesklagene, foreslås endret, og at unntaket fra offentlighet for dokumenter i pågående overtredelsessaker foreslås utvidet og klargjort. Det foreslås også at Konkurransesklagene leder får adgang til å delegere saker av mindre viktighet og omfang, siden loven per i dag ikke inneholder en hjemmel for forenklet behandling av avgjørelser og vedtak i mindre kompliserte saker hvor det ikke er behov for ordinær nemndsbehandling. Komiteen merker seg at forslaget om en delegasjonshjemmel vil bidra til at Konkurransesklagene får økt grad av fleksibilitet i saksbehandlingen.

Komiteen registrerer også at det i proposisjonen foreslås å presisere hvem som er rett klageorgan for vedtak fattet av Konkurransetilsynet om tvangslisens etter patentloven §§ 50 og 50 a.

Komiteen viser videre til proposisjonen og til statsrådets brev, datert 21. oktober 2022, til Stortingets presidentskap med tilleggsinformasjon om den foreslåtte endringen i støtteprosessloven. Brevet er vedlagt innstillingen. Komiteen merker seg at den aktuelle endringen som foreslås i denne loven, er at departementet kan gi forskrift om gjennomføringen i norsk rett av EØS-prosedyreregler. Komiteen merker seg videre at ved en feiltakelse ble hjemmelen til å vedta EØS-prosedyreregler om offentlig støtte ikke videreført i den nye støtteprosessloven. Komiteen merker seg at den foreslåtte forskriftshjemmelen kun innebærer en videreføring av gjeldende rett, og at denne forskriftshjemmelen er nødvendig for at støtteprosessloven kan tre i kraft.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i konkurranseloven m.m. (unntak fra offentliglova og beregning av renter)

I

I lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger gjøres følgende endringer:

§ 26 første og andre ledd skal lyde:

Før saken er avsluttet gjelder ikke offentliglova i saker om overtredelse av:

a. § 10, § 11, § 18 første ledd eller § 19 første ledd

- b. pålegg gitt i medhold av § 18 tredje eller femte ledd, § 24 første eller andre ledd eller § 25 andre ledd
- c. vedtak truffet i medhold av § 12
- d. forskrift gitt i medhold av § 14

Offentleglova gjelder heller ikke for dokumenter som er mottatt av Konkurransetilsynet i forbindelse med en lempningssøknad eller forliksforhandlinger etter § 29 a, også etter at saken er avsluttet. En sak regnes ikke som avsluttet hvis Konkurransetilsynet begjærer påtale eller påtalemyndigheten finner at offentlig påtale kreves av sterke allmenne hensyn.

Gjeldende § 26 andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 29 femte og sjette ledd skal lyde:

Det skal beregnes renter av overtredelsesgebyr etter første ledd i samsvar med forsinkelsesrenteloven fra det tidspunktet Konkurransetilsynets vedtak er endelig eller saken er rettskraftig avgjort. Det skal også beregnes renter av overtredelsesgebyret fra forfallstidspunktet i tredje ledd og frem til forsinkelsesrenten begynner å løpe. Rentesatsen etter andre punktum skal tilsvare den pengepolitiske styringsrenten fastsatt av Norges Bank per 1. januar det aktuelle året tillagt ett prosentpoeng. Konkurransetilsynet kan ettergi renter etter andre punktum helt eller delvis dersom vedtaket ikke er endelig eller saken ikke er rettskraftig avgjort innen tre år fra vedtak om overtredelsesgebyr ble fattet og dette ikke skyldes forhold på foretaks side.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om utmåling av overtredelsesgebyr og beregning av renter etter femte ledd.

§ 36 nytt femte ledd skal lyde:

Dersom det ikke er til hinder for forsvarlig saksbehandling, kan nemndas leder beslutte at saksforbereden-

de avgjørelser om innsyn etter offentliglova eller forvaltningsloven kan treffes av sekretariatet. Nemndas leder kan også beslutte at klager på Konkurransetilsynets avslag på krav om innsyn og krav om dekning av sakskostnader etter forvaltningsloven skal behandles av ett nemndsmedlem.

Gjeldende § 36 femte og sjette ledd blir sjette og nytt sjuende ledd.

§ 37 nytt første ledd skal lyde:

Dersom Konkurransetilsynet ikke gir klager medhold, skal klagen og sakens øvrige dokumenter uten grunnnet opphold oversendes Konkurransklagenemnda. Dette gjelder likevel ikke interne dokumenter etter forvaltningsloven § 18 a.

Gjeldende § 37 første ledd blir nytt tredje ledd.

II

I lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter skal § 50 a første ledd nytt sjette punktum lyde:

Konkurransklagenemnda behandler klager over Konkurransetilsynets vedtak etter denne paragrafen.

III

I lov 4. mars 2022 nr. 7 om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte skal § 2 første ledd nytt annet punktum lyde:

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring i norsk rett av EØS-prosedyreregler.

IV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.

Oslo, i næringskomiteen, den 22. november 2022

Willfred Nordlund

leder

Karianne B. Bråthen

ordfører

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Næringsministeren

Stortingets presidentskap
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/4251-4

21. oktober 2022

Informasjon om foreslått endring i støtteprosessloven

Departementet viser til Prop. 136 L (2021-2022) Endringer i konkurranseloven m.m. (unntak fra offentliglova og beregning av renter) som næringskomiteen har til behandling.

Departementet oversender tilleggsinformasjon om bakgrunnen for den delen av forslaget som gjelder støtteprosessloven, utover det som står i proposisjonens punkt 9.3 Til endringer i støtteprosessloven.

Den aktuelle endringen som foreslås i støtteprosessloven § 2 første ledd nytt annet punktum er at «Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen i norsk rett av EØS-prosedyreregler».

I Norge er de nasjonale saksbehandlingsreglene i statsstøttesaker i dag regulert i lov 27. november 1992 nr. 117 om offentlig støtte. Det er gitt fem forskrifter med hjemmel i gjeldende lov. Støtteprosessloven skal erstatte gjeldende lov om offentlig støtte. Det fremgår av Prop. 212 L (2020-2021) Lov om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte (støtteprosessloven) punkt 2.2 at når støtteprosessloven trer i kraft vil to av forskriftene oppheves, mens tre av forskriftene vil videreføres uten materielle endringer. Dette gjelder blant annet forskrift 30. oktober 2009 nr. 1323 om EØS-prosedyreregler for offentlig støtte, som i dag er hjemlet i gjeldende lov om offentlig støtte §§ 1 og 5.

Ved utforming av forskriftshjemler, skal det legges vekt på å få klart frem hva hjemmelen skal omfatte. Forskriftshjemmelen i lov om offentlig støtte § 1 tredje ledd ble vurdert å være vid i sin utforming. Bestemmelsen lyder som følger: «Kongen kan gi forskrifter til gjennomføring og håndheving av denne lov, reglene om offentlig støtte i EØS-avtalen og avtalen mellom EFTA statene om opprettelsen av et overvåkingsorgan og en domstol og andre internasjonale avtaler som Norge er tilsluttet». I arbeidet med den nye støtteprosessloven var

det derfor et poeng å endre forskriftshjemlene, for å gjøre det tydeligere hva forskriftshjemlene skal omfatte. Ved en feiltakelse ble hjemmelen i § 1 tredje ledd til å vedta EØS-prosedyreregler om offentlig støtte ikke videreført i den nye loven. Dette innebærer at departementet ikke har hjemmel i den nye loven til å videreføre forskrift om EØS-prosedyreregler i saker om offentlig støtte.

Støtteprosessloven kan ikke tre i kraft før vi har tilstrekkelig forskriftshjemmel til å videreføre denne forskriften. Dette er årsaken til at den foreslåtte endringen i støtteprosessloven behandles i Prop. 136 L (2021-2022) Endringer i konkurranseloven m.m. (unntak fra offentleglova og beregning av renter).

Forskrift 30. oktober 2009 nr. 1323 om EØS-prosedyreregler for offentlig støtte gjennomfører EØS-regler om prosedyrene i saker om offentlig støtte. I forskriftens § 1 fremgår det at avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA) protokoll 3 del II, gjelder som forskrift. ODA-avtalen protokoll 3 del II regulerer prosessen for notifisering av støtte til EFTAs overvåkningsorgan (ESA) og prosedyrene ESA må følge ved undersøkelse av mulig brudd på regelverket om offentlig støtte. ODA-avtalen protokoll 3 del II omfatter blant annet regler om informasjonsutveksling mellom ESA og norske myndigheter, ESAs håndtering av klager om ulovlig støtte, og saksgangen hos ESA fra innledende undersøkelse frem mot et endelig vedtak i saken.

Det fremgår videre av forskriften § 3 at ESAs vedtak 195/04/COL, som endret ved ESAs vedtak 789/08/COL, gjelder som forskrift. ESAs vedtak gir utfyllende bestemmelser til ODA-avtalen protokoll 3 del II, og omfatter blant annet nærmere regler om prosessen for notifisering av støtte til ESA og regler om årlig rapportering.

Departementet vil understreke at den foreslåtte forskriftshjemmelen kun innebærer en videreføring av gjeldende rett, og at den foreslåtte forskriftshjemmelen er nødvendig for at støtteprosessloven kan tre i kraft. Den foreslåtte forskriftshjemmelen vil også videreføre dagens hjemmel for departementet til å gi forskrift om gjennomføringen i norsk rett av eventuelle endrede eller nye EØS-prosedyreregler som tas inn i EØS-avtalen.

Med hilsen

Jan Christian Vestre

